РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дюн Георги Стефанов Иванов,преподавател в катедра „Частноправни науки” при Юридически факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Относно: дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право”.

Основание за представяне: участие в състава на научно жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед № РД-09-63 от 27.07.2020 г. на Директора на Института за държавата и правото при БАН.

Автор на дисертационния труд: Маргарита Илиева Балабанова.

Тема на дисертационния труд: „Дружествен дял в ООД”.

1. Информация за докторанта.

Маргарита Балабанова завършва специалност „Право” в ПУ „П. Хилендарски” през 2016 г. с пълно отличие.

От 2017 г. Маргарита Балабанова е вписана като адвокат в Адвокатска колегия – Пловдив.

През 2017 г. Маргарита Балабанова е зачислена за докторант в редовна форма на обучение по докторска програма „Стопанско (Търговско) право” по професионално направление 3.6. „Право” в област на висше образование „Социални, стопански и правни науки” с научен ръководител доц. д-р Николай Колев. Отчислена е с право на защита със Заповед № РД-09-62 от 20.07.2020 г. на Директора на ИДП при БАН.

По време на обучението си докторант Балабанова е взела участие в няколко научни конференции в страната и чужбина.

2. Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в обем от 284 с. и се състои от увод, три глави, заключение и библиография. Списъкът на използваната литература включва 50 монографии (4 на чужд език) и 42 статии от периодичния юридически печат. Направени са над 390 бележки под линия.

Дисертационният труд има интердисциплинарен характер, тъй като засяга въпроси не само на търговското дружествено право, но и от общата част на гражданското право, вещното право, облигационното право, наследственото право, както и на гражданското процесуално право.

Подробно е анализирана законовата уредба на дружествения дял в ООД, изложените в нашата търговскоправна доктрина становища и съдебната практика.

Липсва отделно сравнителноправно изследване, но основно под линия са направени съпоставки с германското и швейцарското законодателство.

Авторефератът е сравнително кратък, но точно възпроизвежда в съдържателно отношение дисертационния труд.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати.

В резултат на използваните от докторанта различни видове тълкуване (систематично, телеологично, разширително, ограничително), аналогията на закона и на правото, аргументите за по-силното основание и за противното (обратното) са изведени нови в една или друга степен становища за нашата търговскоправна доктрина или са изложени допълнителни аргументи в подкрепа на становища, към които докторантът се присъединява.

Разкрити са несъвършенства и пропуски в законотворчеството и правоприлагането и са направени редица предложения de lege ferenda, част от които заслужават частична подкрепа.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси.

Като принос на докторанта може да се посочи многоаспектното разглеждане на дружествения дял в ООД в съпоставка с други дружествени категории като капитал, дялове, имущество, акции, търговско предприятие. Последователно са анализирани придобиването и разпореждането с дружествен дял в ООД, неговото апортиране и наследяване, запориране, принудително изпълнение и залагане на дружествен дял.

Обърнато е внимание, че в нашия ТЗ терминът „дял" се използва с три различни значения – на вноска, на участие в капитала на ООД и на дружествен дял, като е направен опит да се систематизират разпоредбите, в които се използва едно и също значение на термина. Посочените от докторанта разпоредби, за които се приема, че имат предвид не дял от капитала, а дружествен дял (чл. 121, ал. 2, чл. 132, чл. 143, ал. 1 и 2 и чл. 148, ал. 2 ТЗ), обаче е най-малкото спорно.

С приносен характер е задълбоченото и аналитично разглеждане на съсобствеността на дял по чл. 132 ТЗ. Критично са обсъдени различните становища в доктрината относно същността на съпритежанието по чл. 132 ТЗ и разрешенията в съдебната практика, като са обосновани редица собствени изводи по отношение на обекта на съпритежание, упражняването на правата, отговорността за неизпълнение на задълженията и общия представител на съпритежателите.

Приносно значение има и изложеното относно договора за прехвърляне на дружествен дял при наличие на международен елемент. С основание се приема, че предвидената в чл. 129, ал. 2 ТЗ форма на договора за прехвърляне на дружествен дял в

регистрирано в Р България ООД следва да се спазва на основание чл. 9 от Регламент Рим I и чл. 46, ал. 1 КМЧП.

Интерес съставлява също изложеното относно възможността за винкулиране на дружествените дялове в ООД, която е разгледана в съпоставка с разрешенията според германското и швейцарското законодателство.

На основание прехвърлимостта и възможността за оценка на дружествения дял в ООД е прието, че той може да бъде предмет на непарична вноска в друго дружество. Разгледана е противоречивата съдебна практика относно моментът на придобиване на последващия апорт. С основание се приема, че дружествен дял може да се апортира във всяко търговско дружество, ако няма законови ограничения или забрани в това отношение, като предмет на апорт може да бъде и заложен дружествен дял.

С приносен характер е също изследването относно особеностите на наследяването при смърт на едноличния собственик на капитала на ЕООД, като е анализирана противоречивата съдебна практика по този въпрос.

С приносно значение е направеното разграничение между делбата на съвместно притежаван дружествен дял и разделянето на дружествен дял по чл. 131 ТЗ. Анализиран е и договорът за разпределение на отделни части от дружествен дял в ООД с цел да се избегне съвместното упражняване на правата по чл. 132 ТЗ.

Научно-приложни приноси се съдържат и в изложеното относно запора и изпълнението върху дружествен дял в ООД – предмет на запора и неговото налагане, както и последиците му спрямо длъжника и дружеството.

5. Оценка на публикациите по дисертацията.

Докторантът е представил 5 публикации по темата на дисертацията, от които една статия и 4 доклада на научни конференции. С това са изпълнени минималните наукометрични изисквания и може да се даде висока оценка за разпространение на получените резултати в научната литература.

Научни и научно-приложни приноси се съдържат и в публикации на докторанта, които не са по темата на дисертацията (за арбитрируемостта на дружествените спорове и търговската фирма).

6. Критични бележки и препоръки.

Проведеното в дисертационния труд разграничение между дял и участие в капитала ми се струва изкуствено и лишено от практически смисъл. В пълно несъответствие с чл. 117, ал. 1, изр. второ ТЗ се приема, че капиталът на ООД не се състои от дяловете на съдружниците (с. 11), а участието на съдружниците в капитала е определено като абстрактна величина (с. 50). Такава величина е само капиталът на ООД, а не и неговата структура (дялове, участие в капитала), която стойностно следва да е равна на капитала съгласно чл. 117, ал. 2 ТЗ. При определяне на дяловете на съдружниците няма нищо абстрактно. Според докторанта обаче участието в капитала е номиналната стойност на дружествения дял. Тази номинална стойност следва да се определя в дружествения договор, въпреки че дружественият дял се дефинира като потенциално вземане от имуществото на дружеството, което при нормална дейност може да се променя дори ежедневно. Същевременно се приема, че дружествен дял може да се притежава от лице, което не е съдружник (с. 30).

На това основание оставам най-малко с резерви срещу предложената нова редакция на чл. 117, ал. 2 ТЗ, според която номиналната стойност на дружествените дялове на съдружниците

трябва да е равна на капитала. Това би означавало изцяло да се промени и чл. 127 ТЗ, според който дружественият дял от имуществото се определя по размер съобразно дела на съдружника в капитала. Всъщност впечатляваща е лекотата и смелостта на докторанта при предлагане на ново съдържание на основополагащи разпоредби на ТЗ, в които няма място за думата дял, тъй като по всяка вероятност се смята, че тя е основата на всички несъвършенства в законовата уредба на ООД. По този начин се стига и до ново разбиране за капитал и имущество на ООД, въпреки че формално докторантът се придържа към приетото в доктрината и практиката за тези две категории.

7. Заключение.

Но, от друга страна, не винаги овладяният стремеж обезателно да се каже нещо ново и несвойствената за подобни съчинения категоричност на изводите, са безусловно доказателство, че докторантът притежава изявени способност за самостоятелни научни изследвания, основани на необходимите теоретични знания. Дисертационният труд и другите представени публикации съдържат научни и научно-приложни приноси, с което са изпълнени количествените и качествените изисквания на ЗРАСБ и на Правилника за неговото прилагане.

На това основание давам положителна оценка на дисертационния труд „Дружествен дял в ООД” и предлагам на научното жури да даде на Маргарита Илиева Балабанова – редовен докторант в секция „Гражданскоправни науки” на ИДП при БАН, образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.6. „Право”.

Рецензент:

05.10.2020 г. /проф. дюн Г. Стефанов/